

نحله‌ها ، فرقه‌ها و نمادها

محمدنقی فعالی

انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری
دین و معنویت آل یاسین

سرشناسه: فعالی، محمدتقی، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور: نجله‌ها، فرقه‌ها و نمادها/
محمدتقی فعالی
مشخصات نشر: تهران: موسسه فرهنگی هنری
دین و معنویت آل یاسین، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.
شابک: ۴-۱۱-۷۹۱۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: فرقه‌ها
موضوع: کیش‌ها
رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ م ۷۳/ف ۳/۳۰۳
BLA۰۳
رده بندی دیویی: ۲۰۰
شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۷۷۹۲۱

شناسه

نام کتاب: نجله‌ها، فرقه‌ها و نمادها

مؤلف: محمدتقی فعالی

تحقیق و نگارش اولیه: سید محمد رفعتی پور

ناشر: انتشارات موسسه فرهنگی هنری دین و معنویت آل یاسین

طراحی و صفحه آرایی: احمد جان بابایی

نوبت چاپ: اول

چاپ و صحافی: زیتون

شمارگان: ۳۰۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۴-۱۱-۷۹۱۷-۶۰۰-۹۷۸

فهرست مطالب

۱۱	دیباچه
۱۷	فصل نخست: نحله‌ها و فرقه‌های هندی
۱۹	یک آیین برهمن (هندوئیسم)
۱۹	۱ (۲) برهما
۲۰	۲ (۲) ویشنو
۲۰	۳ (۳) شیوا
۲۱	۴ (۴) اوم
۲۱	۵ (۵) لوتوس (نیلوفر)
۲۲	۶ (۶) گاو نر
۲۲	۷ (۷) تثلیث هندو
۲۳	۸ (۸) چرخ
۲۳	۹ (۹) هانومان
۲۴	۱۰ (۱۰) گانشا، گانش
۲۴	دو آیین جین
۲۴	(۱۱) پرتکه جینی
۲۵	سه آیین بودا
۲۵	۱ (۱۲) بودا
۲۵	۲ (۱۳) جای پای بودا
۲۶	۳ (۱۴) چرخ قانون
۲۶	۴ (۱۵) بودای ماچالیندا (مُوجالیندا)
۲۷	۵ (۱۶) بودای لمیده (در حال استراحت)
۲۷	۶ (۱۷) بودای خندان
۲۸	۷ (۱۸) بودی سائوا
۲۸	۸ (۱۹) درخت بُودهی (انجیر معابد)، فیکوس رلیگیوسا
۲۹	۹ (۲۰) سر تراشیده و رداهای زعفرانی
۲۹	۱۰ (۲۱) آبهای - مُودرا

- ۳۰ ۱۱ (۲۲) وارادا - مُودرا
- ۳۰ ۱۲ (۲۳) دهیانا - مُودرا
- ۳۰ ۱۳ (۲۴) دَهَارْمَچَکْرا - مُودرا
- ۳۱ ۱۴ (۲۵) وِیْتَارْکا - مُودرا
- ۳۱ ۱۵ (۲۶) وَاَجْرا - مُودرا
- ۳۲ ۱۶ (۲۷) بَهُومِیس پارَسْها - مُودرا
- ۳۲ ۱۷ (۲۸) اَنجَالِی - مُودرا
- ۳۳ چهار تنتره
- ۳۳ (۲۹) سِرِی یانْتْرا
- ۳۳ پنج آیین سِکْ
- ۳۳ (۳۰) نِماد سِکْ، کَانِدا، کِهِنْدا
- ۳۴ شش آیین یوگا
- ۳۴ (۳۱) چرخ‌های درون
- ۳۴ هفت رام الله
- ۳۴ (۳۲) نِماد رام الله
- ۳۵ هشت اشو
- ۳۵ ۱ (۳۳) امضا اشو
- ۳۵ ۲ (۳۴) اسم اشو
- ۳۶ ۳ (۳۵) تصویر اشو
- ۳۶ نه کریشنا مورتی
- ۳۶ (۳۶) اَرَم اَنجَمَن تئوسوفیان
- ۳۷ ده دالایی لاما
- ۳۷ ۱ (۳۷) چرخ عبادت یا چرخک دعا یا هکُورلو
- ۳۸ ۲ (۳۸) ناقوس تَبَّتِی
- ۳۹ فصل دوم: نحله‌ها و فرقه‌های آمریکایی
- ۴۱ یک عرفان ساحری (سرخپوستی)
- ۴۱ (۳۹) عقاب

- ۴۲ (دو) اکنکار
 ۴۲ (۴۰) نماد اک
 ۴۲ (سه) پائولو کوئلیو
 ۴۲ (۴۱) نماد رزم آور نور
 ۴۳ (چهار) شیطان گرایی مدرن
 ۴۳ ۱ (۴۲) ستاره ۵ پر
 ۴۳ ۲ (۴۲) ستاره ۵ پر وارونه
 ۴۴ ۳ (۴۴) چشم
 ۴۴ ۴ (۴۵) بز
 ۴۵ ۵ (۴۶) داس، دهره
 ۴۵ ۶ (۴۷) صلیب وارونه
 ۴۶ ۷ (۴۸) صلیب شیطانی
 ۴۷ ۸ (۴۹) سِوِاسْتِیکَا (اِسْوَاسْتِیکَا) (صلیب سکسته)
 ۴۸ ۹ (۵۰) آنْخ
 ۴۸ ۱۰ (۵۱) مجسمه انسان
 ۴۹ ۱۱ (۵۲) گیتار برقی
 ۴۹ ۱۲ (۵۳) سیاه
 ۵۰ ۱۳ (۵۴) شاخها
 ۵۰ ۱۴ (۵۵) الهه شاخدار
 ۵۱ ۱۵ (۵۶) دست شاخدار
 ۵۱ ۱۶ (۵۷) دندان
 ۵۲ ۱۷ (۵۸) 666
 ۵۲ ۱۸ (۵۹) هرج و مرج
 ۵۳ ۱۹ (۶۰) ضد عدالت
 ۵۳ ۲۰ (۶۱) صلیب باقومت
 ۵۴ ۲۱ (۶۲) شش وجهی طلسم ناشدنی
 ۵۵ ۲۲ (۶۳) صلیب نرو یا نشان صلح

- ۵۵ ۲۳ (۶۴) صلیب وارونه عدالت شیطان
- ۵۶ ۲۴ (۶۵) علامت هشدار دهنده زمان
- ۵۶ ۲۵ (۶۶) ستون هرمی (آبلیسک)
- ۵۷ ۲۶ (۶۷) خفاش
- ۵۷ ۲۷ (۶۸) طلسم یا ضد طلسم
- ۵۸ ۲۸ (۶۹) نشان باقومت
- ۵۸ ۲۹ (۷۰) نماد کلیسای شیطان
- ۵۹ ۳۰ (۷۱) اودجَت یا چشم ماه
- ۵۹ ۳۱ (۷۲) مثلث خارق العاده
- ۶۰ ۳۲ (۷۳) دایره تشریفات مذهبی
- ۶۰ ۳۳ (۷۴) مهر مسیح دست چپ
- ۶۱ ۳۴ (۷۵) لایبیت (هزار تو)
- ۶۱ ۳۵ (۷۶) ماریج؛ حلزونی
- ۶۲ ۳۶ (۷۷) اس شیطان
- ۶۲ ۳۵ (۷۸) شاخ ایتالیایی، تک شاخ، شاخ لوسیفر
- ۶۳ ۳۶ (۷۹) نماد تشریفات مذهبی خون
- ۶۳ ۳۷ (۸۰) نماد تشریفات مذهبی جسی
- ۶۴ ۳۸ (۸۱) وو
- ۶۴ ۳۹ (۸۲) نیزه سه شاخه
- ۶۵ ۴۰ (۸۳) نشان دهنده مراسم عشاء ربانی میاه
- ۶۵ ۴۱ (۸۴) آبزا کاذاپرا
- ۶۶ ۴۲ (۸۵) شمشیر قدرت
- ۶۶ ۴۳ (۸۶) ستاره پنج پر وارونه و هلال ماه
- ۶۷ ۴۴ (۸۷) سوسک اسکرب؛ سرگین غلطان
- ۶۷ ۴۵ (۸۸) مار یا اژدها
- ۶۸ ۴۶ (۸۹) چشم چپ منسوز
- ۶۸ ۴۷ (۹۰) نماد MM یا دوران طلایی مزخرف

۴۸	(۹۱) ایرستاره تشنج یا ضد مسیح
۴۹	(۹۲) اُمگا و حیوان مکانیکی
۵۰	(۹۳) عطارد یا هالیوود
۵۱	(۹۴) سرمرگ
۵۲	(۹۵) صلیب لوراین، مرا بخور، مرا بنوش
فصل سوم	ایین یهود
۱	(۹۶) ستاره داوود
۲	(۹۷) مَزُوْرَه، مَزُوْرَا
۳	(۹۸) حَنُوْكَا
۴	(۹۹) چراغ هفت شعله (مَنُوْرَه)
۵	(۱۰۰) شُوفار
۶	(۱۰۱) کِیْیَه، یَرْمُوْک، کِیْل
۷	(۱۰۲) تَفِیلِین
۸	(۱۰۳) یَسُوْر
۹	(۱۰۴) پوشش تورات
۱۰	(۱۰۵) صندوقچه مقدس
۱۱	(۱۰۶) سوکت
فصل چهارم:	مسیحیت تبشیری
۱	(۱۰۷) آنخ
۲	(۱۰۸) صلیب
۳	(۱۰۹) صلیب (در حالیکه مسیح مصلوب شده)
۴	(۱۱۰) برّه مقدس
۵	(۱۱۱) ماهی
۶	(۱۱۲) تاج خار
۷	(۱۱۳) گردونه کاترین
۸	(۱۱۴) انگشتان در حالت متقاطع
۹	(۱۱۵) عشای ربانی (نان و شراب)

۹۰	۱۰ (۱۱۶) زنگ
۹۱	فصل پنجم: فراماسونری
۹۳	(۱۱۷) پرگار و گونیا
۹۵	فصل ششم: نحله‌ها و فرقه‌های چینی
۹۷	یک (تائوئیسم)
۹۷	(۱۱۸) یین و یانگ
۹۸	دو (آیین دُنْ)
۹۸	(۱۱۹) باغ دُنْ
۹۸	سه (فنگ‌شویی)
۹۸	(۱۲۰) قطب‌نمای فنگ شویی
۹۹	چهار (چنگی)
۹۹	(۱۲۱) شبکه کرسمتالی صلح جهانی
۹۹	پنج (فالون هافا)
۹۹	(۱۲۲) فالون یا جرخ فالون
۱۰۱	فصل هفتم: بهائیت
۱۰۳	۱ (۱۲۳) ستاره پنج پر
۱۰۴	۲ (۱۲۴) ستاره نه پر
۱۰۴	۳ (۱۲۵) یابهاء‌الابهی
۱۰۵	۴ (۱۲۶) نقش روی انگشتر
۱۰۷	فصل هشتم: زرتشت
۱۰۹	(۱۲۷) فَرَوَهَر
۱۱۱	فصل نهم: داعش
۱۱۳	(۱۲۸) پرچم داعش
۱۱۵	کتابنامه

دیباچه

هر آیین و مکتبی که بخواهد خود را به دیگران معرفی کند، نماد و نشانه‌ای طراحی کرده آن را نشانه خود قرار می‌دهد تا هر زمان بخواهد معرفی گردد، این نشانه معرفی آن باشد. در مقوله نحله‌ها و فرقه‌ها، هر گروه و فرقه‌ای برای خود نماد یا نمادهایی را معین می‌کند؛ بدین صورت که یا نمادی که از قبل وجود نداشته، طراحی و ایجاد می‌کند یا این که از نمادهای گذشتگان با نظر خود استفاده می‌کند. مثلاً در مبحث شیطان‌گرایی مدرن از نماد جیشی که از زمان مصر باستان بوده استفاده می‌کنند و فرقه جدید رام‌الله در ایران نمادی ساخته و به عنوان نشانه گروه بر روی کتاب‌ها و سایت‌های خود قرار می‌دهند. در این نوشتار سعی بر آن است تا نماد گروه‌ها و فرقه‌هایی که به نحوی در ایران فعالیت دارند، جمع‌آوری شده و توضیحات مورد نیاز در کنار آنان بیاید.

(۱) معناشناسی

واژه نماد معادل سمبل (SYMBOLE) است. این واژه در اصل یونانی (SYMBOLLEIN) بوده و از دو جزء SYM و BOLLEN تشکیل شده است. جزء اول به معنی «با هم» و جزء دوم به معنی «انداختن»، «ریختن» و «گذاشتن» می‌باشد. پس کلمه (SYMBOLLEIN) به معنی «با هم انداختن»، «با هم ریختن» و «با هم گذاشتن» می‌آید. اما کلمه «SYMBOLE» در یونانی از ریشه‌های مزبور آمده و به معنای «نشانه» و «علامت» می‌باشد.

(۲) اصطلاح‌شناسی

واژه نماد چند واژه مشابه دارد که از نظر اصطلاح‌شناسی با یکدیگر متفاوتند:

• نشان (SIGN) تصویری ملموس است که به صورت قراردادی بر یک اندیشه یا موجودیت مادی یا اخلاقی دلالت دارد:

پرچم ← افتخار یک کشور

• خاصه تصویری است که علامتی مشخص از یک معنا یا مفهوم باشد:

بال ← نیروی هوایی چرخ ← سازمان حمل و نقل

ترازو ← عدالت

• حکایت (STORY) داستان یا افسانه‌ای است که حاوی پیامی

اخلاقی می‌باشد. مانند حکایات گلستان، بوستان و مثنوی

• نماد (SYMBOL) تصوّر یا مفهومی است که نشان دهنده یک

آموزه اساسی یا یک مکتب باشد:

666 ← شیطان پرستی

(۳) ویژگی‌ها

نمادها دارای ویژگی‌های متعددی هستند که از این طریق با مفاهیم مشابه متمایز می‌شوند:

- در نماد میان دال و مدلول همگونی کامل وجود دارد برخلاف واژه‌های مشابه مثل خنده ← درد
- نماد سرشار از تأثیرگذاری و پویایی است.
- نماد معمولاً ورای شعائر مذهبی است.
- نماد معمولاً ناظر به معانی روحانی و ماورائی است.
- نماد بیشتر ناظر به یک مکتب به کار می‌رود.
- نماد ذهن را با عینیت پیوند می‌زند.
- نمادها نیازمند رمزگشایی و این یکی از وجوه جذابیت آنهاست.
- هیچ نمادی پوچ نیست بلکه حاوی معنا یا معانی متعدد است.
- در نماد پدیده تراکم وجود دارد؛ یعنی گاهی یک نماد بیشتر از یک مدلول را نشان می‌دهد:

جام واژگون ← آسمان، امنیت و حمایت و فرازانگی

- نمادها معمولاً چند بُعد دارند: نشان دادن ارتباط آسمان با زمین

در جام واژگون

- نمادها پدیده تاریخ‌مندند.
- نمادها حساسند. گاهی با تغییری جزئی معانی آنها دگرگون

می‌شود:

چرخ روی کلاه یک کارگر ← کارگر راه آهن
چرخ با خورشید ← سلسله مقدرات یا اسطوره‌های جاودانه
• در نمادها عنصر زیبایی‌شناختی نقش جدی دارد.

۴) کاربردها

نمادها دارای کاربردها و نقش‌های مختلفی می‌باشند:

• نماد وظیفه انکشاف را بر عهده دارد. هرگاه با نمادی مواجه می‌شویم، نماد ما را به سوی جهان‌های ناشناخته دعوت می‌کند و از ما می‌خواهد آن را رمزگشایی کنیم و این یکی از وجوه دیگر جذابیت نمادهاست.

• نماد یک جانشین است به جای اینکه از موجودیتی عینی یا یک آموزه یا یک مکتب نام ببریم، آن را از طریق نماد آشکار می‌کنیم. از نماد باید عبور کرد و از ظاهر آن باید گذشت.

• نماد یک زبان جهانی است. نماد همه بشریت را با یک آموزه یا مکتب آشنا می‌کند و نقطه تلاقی فرهنگ‌هاست.

• نمادها زنده‌اند و برای همیشه پیام‌های خود را حفظ می‌کنند.

• نمادها پیشانی یک مکتبند. هر مکتبی بخواهد در کشوری وارد شود نخست از طریق نمادها ورود پیدا می‌کند.

۵) نظریه پردازها و منابع

مهمترین نظریه‌پردازهای نمادگرایی عبارتند از: هانری گربن، باشلار،

فروید، میرچا الیاده و لوی استراوس. اما مهمترین نظریه پرداز نمادگرایی کارل گوستاو یونگ می باشد.

اهم منابع عبارتند از:

ژان شوالیه و آلن گریبان، فرهنگ نمادها، ترجمه سودابه فضائی

خوان ادواردو هرلو، فرهنگ نمادها، ترجمه مهرانگیز اوحدی

جان هلینز، فرهنگ نگاره‌ای نمادها در هنر شرق و غرب، ترجمه

رقیه بهزادی

میرندا بروس میت فورد، فرهنگ مصور نمادها و نشانه‌ها در جهان،

ترجمه ابوالقاسم داهور و زهرا تاران

جی. سی کوپر، فرهنگ مصور نمادهای سنتی، ترجمه ملیحه

کرباسیان

www.ketabonline.ir